

Na początek

Rozwój dziecka trzeba postrzegać w sposób holistyczny, czyli całościowy uwzględniający wszystkie sfery jego rozwoju

- ⦿ Rozwój fizyczny (ruchowy / zdrowotny)
- ⦿ Rozwój psychiczny (umysłowy / poznawczy = procesów poznawczych)
- ⦿ Rozwój emocjonalny
- ⦿ Rozwój społeczny (społeczno-emocjonalny)
- ⦿ Rozwój aktywności artystycznej

Co wpływa na rozwój dzieci?

- ❖ Pozytywne stosunki międzyludzkie
- ❖ Stany emocjonalne
- ❖ Metody wychowania dziecka
- ❖ Wczesne pełnienie ról
- ❖ Struktura rodziny w okresie dzieciństwa
- ❖ Środowisko, w jakim rozwija się dziecko
- ❖ Stymulacja ze strony środowiska

Jak wspierać dziecko w jego wszechstronnym i harmonijnym rozwoju?

- Głównym mechanizmem zmian rozwojowych dziecka jest jego AKTYWNOŚĆ WŁASNA

Proces kształcenia dziecka ma być oparty na jego aktywnym zaangażowaniu, a jego przebieg był dopasowany do aktywności dziecka.

- Aby aktywność własna odgrywała swą rolę we właściwy sposób musi WSPÓŁGRAĆ / WSPÓŁWYSTĘPOWAĆ Z WPŁYWEM OTOCZENIA.

Nauczyciel musi wspierać aktywność dziecka, pamiętając przy tym o wszystkich jego potrzebach oraz formach aktywności, które są dla dziecka typowymi i podejmowanymi dobrowolnie. To ZABAWA staje się terenem, gdzie dziecko aktywnie nabywa wiedzę i doświadczenia.

Nie można także zapomnieć o tym, że zabawy te są zaplanowane i celowe, mające za zadanie przynieść oczekiwany efekt

The background of the book cover is a photograph of a young child with curly hair, seen from the side, focused on writing in a spiral-bound notebook with a purple pen. The lighting is warm and soft, highlighting the child's concentration.

Jolanta Gajda

ZŁOTE
MYSLI

ABC Mądrego Rodzica

Inteligencja Twojego Dziecka

Część 1

**czyli co zrobić, aby
rozbudzić w dziecku
inteligencję?**

Ogólny cel edukacji przedszkolnej

Wspomaganie rozwoju dziecka poprzez świadome podejmowanie zorganizowanych działań edukacyjnych, przyczyniających się do aktywnego nabywania przez nie doświadczeń

Trzeba więc pozwolić dziecku na rozwój zgodnie z jego indywidualnym tempem, potrzebami, upodobaniami, zainteresowaniami, rodzajem inteligencji itp.) oraz o wyzwianie w nim postawy twórczej, zdolnej do specyficznego spostrzegania, interpretowania i przekształcania otaczającej rzeczywistości.

Główne cechy dziecka w wieku przedszkolnym

Dominujący wpływ rodziny dziecka, który kształtuje jego osobowość

Intensywny i dynamiczny rozwój fizyczny

Naturalne zaciekawienie światem

Mimowolne angażowanie się procesów poznawczych w rozwój intelektualny

Bardzo emocjonalny stosunek do wykonywanych działań

EGOIZM w kontaktach społecznych

Aktywność o charakterze zabawowym

Rozwój społeczny

Oczekiwane efekty aktywności społecznej dziecka:

- podaje swoje dane osobowe
- swobodnie wypowiada się na temat swojej rodziny
- zna zakres swoich obowiązków w domu rodzinnym
- przejawia samodzielność w czynnościach samoobsługowych i organizowaniu swobodnej działalności stosownie do swoich możliwości rozwojowych
- wykazuje inicjatywę w działaniu
- uzasadnia swoje postępowanie
- nazywa swoje emocje
- umiejętnie pokonuje trudności, radzi sobie z porażkami i stresem
- określa wartości na zasadzie przeciwieństw, np.: dobro – zło; próbuje uzasadnić swoje odczucia
- zna zasady ustalone w przedszkolu, stara się ich przestrzegać
- swobodnie porozumiewa się z dorosłymi osobami i rówieśnikami
- określa odrębność innych względem siebie
- jest zdolne do kompromisów
- akceptuje potrzeby dzieci o zróżnicowanych potrzebach fizycznych i intelektualnych
- chętnie podejmuje działania zbiorowe, czuje się współodpowiedzialne za uzyskany wynik
- wykazuje zainteresowanie wiedzą o miejscu zamieszkania, Polsce, Unii Europejskiej, świecie i wszechświecie
- pełni swoją rolę, jako dziecko, w życiu społecznym
- dąży do organizowania i przekształcania rzeczywistości społeczno-kulturowej według własnych pomysłów.

Rozwój poznawczy

Oczekiwane efekty aktywności poznawczej dziecka:

- samodzielnie inicjuje zabawy zgodnie z własnymi pomysłami
- twórczo podchodzi do problemów pojawiających się w zabawach
- chętnie mówi o swoich zainteresowaniach
- poznaje upodobania innych osób
- korzysta w zabawach z pomysłów dzieci uzdolnionych
- rozumie znaczenie poszczególnych zmysłów w poznawaniu otaczającej rzeczywistości
- zna proste rymowanki, wiersze i piosenki dziecięce, potrafi odtworzyć je z pamięci
- jest skoncentrowane w toku zorganizowanych działań edukacyjnych
- dokonuje analizy, syntezy, porównania i klasyfikacji spostrzeganych przedmiotów
- poszukuje odpowiedzi na nurtujące je pytania, problemy
- z łatwością rozwiązuje proste zagadki logiczne
- dostrzega zależność między skutkiem a przyczyną
- zna części ciała, poprawnie je nazywa
- posługuje się określeniami dotyczącymi położenia przedmiotów w przestrzeni
- rozumie podstawowe określenia czasu
- prawidłowo posługuje się liczebnikami
- wykorzystuje w zabawach figury geometryczne
- dokonuje porównań miary i masy przedmiotów oraz objętości cieczy
- dostrzega zmiany dokonujące się w przyrodzie, słownie je określa
- rozpoznaje i poprawnie nazywa często spotykane zwierzęta i rośliny
- rozpoznaje zwierzęta niedostępne bezpośrednio obserwacji
- nazywa podstawowe zjawiska z zakresu przyrody ożywionej i nieożywionej
- zna główne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, rozumie konieczność jego ochrony

Rozwój mowy

Oczekiwane efekty aktywności językowej dziecka:

- przejawia wrażliwość słuchową
- uważnie słucha rozmówcy
- prawidłowo artykułuje głoski
- swobodnie posługuje się mową dla wyrażania swoich myśli, potrzeb, stanów emocjonalnych w codziennych sytuacjach
- formułuje zdania poprawne pod względem gramatycznym
- w toku komunikowania się z innymi stosuje pozawerbalne środki wyrazu
- mówiąc, przejawia postawę twórczą (swoista intonacja, wykonanie, interpretacja)
- chętnie korzysta z książek dla dzieci
- zna nazwiska wybranych autorów i tytuły wybranych pozycji klasycznej literatury dz.
- recytuje z pamięci wiersze lub ich fragmenty
- przejawia wrażliwość wzrokową
- ma rozwinięty słuch fonematyczny
- rozumie znaczenie znaków i symboli graficznych
- jest zainteresowane pisaniem
- dysponuje sprawnościami niezbędnymi do nauki pisania
- rozumie istotę czytania i pisania jako nośnika informacji (międzyludzkiej komunikacji językowej).

Rozwój aktywności artystycznej

Oczekiwane efekty aktywności artystycznej dziecka:

- chętnie słucha muzyki, śpiewa znane mu piosenki
- z radością uczestniczy w zabawach muzyczno-ruchowych
- wyraża swoje potrzeby, emocje, uzdolnienia podczas śpiewu, tańca, gry na instrumentach
- jest wrażliwe na piękno otaczającej je rzeczywistości
- chętnie podejmuje działalność plastyczno-konstrukcyjną, w której przejawia swoje upodobania
- podejmuje działania niestandardowe dla osiągnięcia zamierzonych celów w działalności plastyczno-konstrukcyjnej
- rozumie znaczenie literatury w życiu człowieka
- wyraża własne refleksje na temat obejrzanych przedstawień teatralnych i filmów
- chętnie bierze udział w organizowaniu przedstawień teatralnych, podczas których wyraża siebie w roli aktora
- przejawia zachowania niekonwencjonalne w czasie wykonywania zadań o charakterze otwartym, wymagających postawy twórczej
- chętnie uczestniczy w zabawach konstrukcyjno-technicznych
- zna podstawowe zasady korzystania z wybranych urządzeń technicznych
- rozumie znaczenie techniki dla rozwoju człowieka
- posługuje się podstawowymi terminami z dziedziny sztuki
- wypowiada się na temat własnych upodobań artystycznych
- dba o rozwój własnych zainteresowań z wybranej dziedziny sztuki.

Rozwój ruchowy i zdrowotny

Oczekiwane efekty aktywności ruchowej i zdrowotnej dziecka:

- chętnie uczestniczy w zabawach, grach i zajęciach ruchowych
- zna nazwy części ciała (także niektórych organów wewnętrznych), stosuje je
- wymienia różnice w wyglądzie człowieka, zmieniającym się pod wpływem wieku
- rozumie potrzebę ruchu dla prawidłowego funkcjonowania organizmu
- przestrzega zasad obowiązujących w zabawach i grach ruchowych
- jest sprawne ruchowo
- przejawia twórczą inicjatywę w zabawach ruchowych
- rozumie zasady sportowej rywalizacji
- sygnalizuje potrzebę odpoczynku, kiedy jest zmęczone
- zna zasady dbałości o zdrowie, przestrzega ich
- rozumie potrzebę dbałości o bezpieczne, sprzyjające zdrowiu otoczenie
- zna zasady bezpieczeństwa, przestrzega ich
- wie, co może zagrażać zdrowiu i życiu człowieka
- określa swoje samopoczucie
- jest wrażliwe na problemy ludzi niepełnosprawnych fizycznie, chorych i cierpiących.

Cele wychowania przedszkolnego wg podstawy programowej

1. wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji;
2. budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe;
3. kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek;
4. rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi;
5. stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych;
6. troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną; zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych;
7. budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych;
8. wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne;
9. kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej;
10. zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej.

Umiejętności i wiadomości, którymi powinny wykazywać się dzieci pod koniec wychowania przedszkolnego

1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.

- 1.** obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują; grzecznie zwraca się do innych w domu, w przedszkolu, na ulicy;
- 2.** przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;
- 3.** w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;
- 4.** wie, że nie należy chwalić się bogactwem i nie należy dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach, a także, że nie należy wyszydzać i szykanować innych;
- 5.** umie się przedstawić: podaje swoje imię, nazwisko i adres zamieszkania; wie, komu można podawać takie informacje.

2. Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku.

1. umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby;
2. właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków, nakrywa do stołu i sprząta po sobie;
3. samodzielnie korzysta z toalety;
4. samodzielnie ubiera się i rozbiera, dba o osobiste rzeczy i nie naraża ich na zgubie nie lub kradzież;
5. utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.

3. Wspomaganie rozwoju mowy dzieci.

1. zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulacyjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;
2. mówi płynnie, niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;
3. uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi o ważnych sprawach;
4. w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.

4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.

1. przewiduje, w miarę swoich możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzanych i obserwowanych zmianach);
2. grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;
3. stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zda rzyć.

5. Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci.

1. dba o swoje zdrowie; zaczyna orientować się w zasadach zdrowego żywienia;
2. dostrzega związek pomiędzy chorobą a leczeniem, poddaje się leczeniu, np. wie, że przyjmowanie lekarstw i zastrzyki są konieczne;
3. jest sprawne fizycznie lub jest sprawne w miarę swoich możliwości, jeżeli jest dzieckiem mniej sprawnym ruchowo;
4. uczestniczy w zajęciach ruchowych, w zabawach i grach w ogrodzie przedszkolnym, w parku, na boisku, w sali gimnastycznej.

6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych.

1. wie, jak trzeba zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc, umie o nią poprosić;
2. orientuje się w bezpiecznym poruszaniu się po drogach i korzystaniu ze środków transportu;
3. zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin oraz zwierząt i unika ich;
4. wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości);
5. próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.

7. Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem.

1. wie, jak należy się zachować na uroczystościach, np. na koncercie, festynie, przed stawieniem, w teatrze, w kinie;\

2. odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami (np. maską).

8. Wychowanie przez sztukę – muzyka i śpiew, pląsy i taniec.

1. śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe; chętnie uczestniczy w zbiorowym śpiewie, w tańcach i muzykowaniu;
2. dostrzega zmiany dynamiki, tempa i wysokości dźwięku utworu muzycznego, wyraża je, pląsając lub tańcząc;
3. tworzy muzykę, korzystając z instrumentów perkusyjnych (oraz innych przedmiotów), a także improwizuje ją ruchem;
4. w skupieniu słucha muzyki, w tym także muzyki poważnej.

9. Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne.

1. przejawia, w miarę swoich możliwości, zainteresowanie wybranymi zabytkami i dziełami sztuki oraz tradycjami i obrzędami ludowymi ze swojego regionu;
2. umie wypowiadać się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;
3. wykazuje zainteresowanie malarstwem, rzeźbą i architekturą (także architekturą zieleni i architekturą wnętrz).

10. Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych.

1. wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa („potrafię to zrobić”) i odczuwa radość z wykonanej pracy;
2. używa właściwie prostych narzędzi podczas majsterkowania;
3. interesuje się urządzeniami technicznymi (np. używanymi w gospodarstwie domowym), próbuje rozumieć, jak one działają, i zachowuje ostrożność przy korzystaniu z nich.

11. Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń.

1. rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody, np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę;
2. wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu i w telewizji, np. że będzie padał deszcz, śnieg, wiał wiatr; stosuje się do podawanych informacji w miarę swoich możliwości.

12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.

1. wymienia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie;
2. wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);
3. potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimę.

13. Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną.

1. liczy obiekty i rozróżnia błędne liczenie od poprawnego;
2. wyznacza wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na innych zbiorach zastępczych;
3. ustala równoliczność dwóch zbiorów, a także posługuje się liczebnikami porządkowymi;
4. rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;
5. wie, na czym polega pomiar długości, i zna proste sposoby mierzenia: krokami, stopą za stopą;
6. zna stałe następstwo dni i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy w roku.

14. Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania.

1. potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;
2. potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;
3. dysponuje sprawnością rąk oraz koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania;
4. interesuje się czytaniem i pisanem; jest gotowe do nauki czytania i pisania;
5. słucha np. opowiadań, baśni i rozmawia o nich; interesuje się książkami;
6. układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby; wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;
7. rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli, np. w przedszkolu, na ulicy, na dworcu.

15. Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne.

1. wymienia imiona i nazwiska osób bliskich, wie, gdzie pracują, czym się zajmują;
2. zna nazwę miejscowości, w której mieszka, zna ważniejsze instytucje i orientuje się w rolach społecznych pełnionych przez ważne osoby, np. policjanta, strażaka;
3. wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a stolicą Polski jest Warszawa;
4. nazywa godło i flagę państwową, zna polski hymn i wie, że Polska należy do Unii Europejskiej;
5. wie, że wszyscy ludzie mają równe prawa.

Badanie rozwoju dzieci

Okres przedszkolny wiąże się z licznymi zmianami dokonującymi się w rozwoju dziecka. **Dziecko kończące edukację przedszkolną to nowa wartość, osoba znacznie bardziej samodzielna, wykazująca się wyższym poziomem sprawności i umiejętności, posiadająca znacznie szersze horyzonty wiedzy niż trzylatek, przekraczający pierwszy raz próg przedszkola.** J

W czasie dokonywania monitorowania dynamiki rozwoju dziecka nauczyciel powinien mieć na względzie następujące **zasady**:

- każde dziecko jest odrębną indywidualnością, dlatego należy unikać porównania go do innych dzieci
- rozwój dziecka uwarunkowany jest wieloma czynnikami, dlatego należy mieć na uwadze jego potencjał biologiczny, dotychczasowe doświadczenia, liczne wpływy środowiskowe oraz kierunek jego własnej aktywności
- z uwagi na różnice w indywidualnym tempie rozwoju każdego człowieka należy zachować spokój w oczekiwaniu na pojawienie się u dziecka określonych kompetencji
- dysponujemy różnymi typami inteligencji, dlatego rozwój dziecka należy postrzegać poprzez specyficzne zdolności do nabywania kompetencji
- każdy z nas czuje obawy przed oceną, dlatego należy starać się, aby wyrażane względem dziecka opinie nie budziły jego lęku
- nauczyciele mają przyjemność uczestniczenia w rozwoju dziecka przez stosunkowo krótki okres jego życia, dlatego uwagi wynikające ze swoich spostrzeżeń muszą konsultować, uzgadniać z rodzicami wychowanka

Wychowanie przedszkolne

Zanim Państwa pociechy przekroczą próg szkoły mają czas na gromadzenie doświadczeń i wiedzy, która będzie im niezbędna by sprostać wymaganiom stawianym przez szkołę. Jest to czas kiedy dzieci mogą aktywnie i dobrowolnie, w najbardziej atrakcyjny i naturalny dla nich sposób (bo przez zabawę) zdobywać je. Dotyczy to równocześnie wszystkich omawianych już sfery rozwoju (fizycznego, psychicznego i poznawczego, społecznego i emocjonalnych)

Wszystko to jednak zależy i zaczyna się od Państwa!